

federale overheidsdienst
**VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU**

service public fédéral
**SANTÉ PUBLIQUE,
SECURITE DE LA CHAÎNE ALIMENTAIRE
ET ENVIRONNEMENT**

TCV/2015/ADVIES-1

CTAI/2015/AVIS-1

**Advies van de Technische Commissie
voor Verpleegkunde met betrekking tot
het toedienen van vaccins door
verpleegkundigen**

**Avis de la Commission Technique de l'Art
Infirmier relatif à l'administration de
vaccins par les infirmiers**

Directoraat-generaal Gezondheidszorg

Gezondheidszorgberoepen en Beroepsuitoefening
Technische Commissie voor Verpleegkunde
Victor Hortaplein 40, bus 10 - 1060 Brussel

www.health.fgov.be

Direction générale Soins de Santé

Professions des soins de santé et pratique professionnelle
Commission Technique de l'art infirmier
Place Victor Horta 40, bte 10 – 1060 Bruxelles

www.health.fgov.be

TECHNISCHE COMMISSIE VOOR VERPLEEGKUNDE	COMMISSION TECHNIQUE DE L'ART INFIRMIER	
<i>Advies van de Technische Commissie voor Verpleegkunde met betrekking tot het toedienen van vaccins door verpleegkundigen</i>	<i>Avis de la Commission Technique de l'Art Infirmier relatif à l'administration de vaccins par les infirmiers</i>	
TCV/2015/ADVIES-1	22/09/2015	CTAI/2015/AVIS-1

Advies van de Technische Commissie voor Verpleegkunde met betrekking tot het toedienen van vaccins door verpleegkundigen

Aanleiding

“De voorbereiding en toediening van vaccins, in aanwezigheid van een arts” is momenteel een C handeling die een arts aan een verpleegkundige kan toevertrouwen mits de verpleegkundige beschikt over een medisch voorschrift op naam van de persoon die het vaccin moet ontvangen.

(Koninklijk besluit van 18 juni 1990 houdende vaststelling van de lijst van de technische verpleegkundige verstrekkingen en de lijst van de handelingen die door een arts aan beoefenaars van de verpleegkunde kunnen worden toevertrouwd, alsmede de wijze van uitvoering van die verstrekkingen en handelingen en de kwalificatievereisten waaraan de beoefenaars van de verpleegkunde moeten voldoen, Bijlage II)

Onder “in aanwezigheid van de arts” kan worden verstaan dat in de instelling een arts aanwezig moet zijn, die weet dat het vaccin wordt toegediend zodat hij, indien nodig, kan tussenkomen.

Reeds geruime tijd is er bij artsen en verpleegkundigen de overtuiging dat niet bij alle vaccinaties de aanwezigheid van de arts vereist is.

De Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België (KAGB) heeft recent een advies uitgebracht aan de Minister van Volksgezondheid over het aanpassen van de wetgeving terzake.

De KAGB is van mening dat het toelaten van het zelfstandig (d.w.z. in afwezigheid van de arts) vaccineren door verpleegkundigen een vlotte en tijdige uitvoering van vaccinatieprogramma's en vaccinaties in het algemeen mogelijk maakt. Hetzelfde geldt voor het plaatsen van intradermale tuberculinetesten.

Als voorwaarde wordt gesteld dat diegenen die de vaccins toedienen hiervoor een bijkomende scholing en training hebben gevolgd, die onder andere het beheersen van nevenwerkingen en het toedienen van de eerste hulp in geval van anafylactische shock inhouden.

Avis de la Commission Technique de l'Art Infirmier relatif à l'administration de vaccins par les infirmiers

Origine

« La préparation et l'administration de vaccins en présence d'un médecin » est jusqu'à présent une acte C qu'un médecin peut confier à un infirmier pour autant que cet infirmier dispose d'une prescription médicale établie au nom de la personne devant recevoir ce vaccin.

(Arrêté royal du 18 juin 1990 portant fixation de la liste des prestations techniques de l'art infirmier et de la liste des actes pouvant être confiés par un médecin à des praticiens de l'art infirmier, ainsi que des modalités d'exécution relatives à ces prestations et à ces actes et des conditions de qualification auxquelles les praticiens de l'art infirmier doivent répondre, Annexe II)

Par "en présence du médecin", on peut entendre qu'un médecin qui sait que le vaccin est administré est présent dans l'établissement, afin de pouvoir intervenir en cas de nécessité.

Ces dernières années, beaucoup de médecins et d'infirmiers ont la conviction que la présence du médecin n'est pas requise lors de l'exécution de toutes les vaccinations.

L'Académie Royale de Médecine de Belgique (ARMB) a récemment rendu un avis à la Ministre de la Santé publique concernant la modification de cette législation.

L'ARMB est d'avis que la possibilité de vaccination autonome (c.à.d. sans la présence du médecin) par les infirmiers permettra de réaliser rapidement et en temps utile les programmes de vaccination et la vaccination en général. Ceci s'applique également pour les tests à la tuberculine intradermique.

Comme condition, celle ou celui qui administre le vaccin doit avoir participé à une formation continue complémentaire sur les vaccins et leur administration, comportant en outre le contrôle des effets indésirables et les premiers soins en cas de choc anaphylactique.

TECHNISCHE COMMISSIE VOOR VERPLEEGKUNDE	COMMISSION TECHNIQUE DE L'ART INFIRMIER	
<i>Advies van de Technische Commissie voor Verpleegkunde met betrekking tot het toedienen van vaccins door verpleegkundigen</i>	<i>Avis de la Commission Technique de l'Art Infirmier relatif à l'administration de vaccins par les infirmiers</i>	
TCV/2015/ADVIES-1	22/09/2015	CTAI/2015/AVIS-1

De KAGB doet volgende aanbevelingen:

1. De vaccinatie moet gebeuren op indicatie en voorschrift van een arts en betreft zuigelingen, kinderen en volwassenen. Door zijn voorschrift neemt de arts de verantwoordelijkheid op zich voor het geheel van de vaccinatie.
2. De toelating wordt verleend aan alle verpleegkundigen.
3. De verpleegkundige informeert zich vooraf waar en hoe zij/hij tijdens de uitvoering van de vaccinatie een arts kan bereiken en beschikt ter plaatse over een trousse, met nodige medicatie en materiaal, samengesteld op advies van de voorschrijvende arts. De arts informeert de verpleegkundige vooraf hoe te handelen bij optreden van complicaties o.a. anafylactische reactie en shock. Hij zal eveneens instaan voor haar/zijn bijscholing in het domein van de reanimatie en behandeling van nevenwerkingen en complicaties.
4. Na de vaccinatie wordt gelet op eventuele nevenwerkingen en bij complicaties komt de arts onmiddellijk ter plaatse om de ingestelde behandeling over te nemen en verder te zetten.
5. De verpleegkundige noteert en informeert de arts over de uitvoering en het beloop van de vaccinatie.

De conclusie van de KAGB is om deze handeling niet langer in het K.B. van 18 juni 1990 onder te brengen in de lijst van handelingen die door een arts aan een verpleegkundige kunnen worden toevertrouwd (C) maar op te nemen in de lijst van de technische verpleegkundige verstrekkingen waarvoor een voorschrift van de arts nodig is (B2). Ook het plaatsen van intradermale tuberculinetesten zou volgens de Academie als een technische verpleegkundige verstrekkingen B2 moeten worden geklasseerd.

L'ARMB fait les recommandations suivantes :

1. La vaccination doit s'effectuer sur indication et prescription d'un médecin et concerne les nourrissons, les enfants et les adultes. Par sa prescription il assume la responsabilité de toute vaccination.
2. L'autorisation est donnée à tous les infirmiers.
3. L'infirmier s'informe au préalable où et comment elle/il peut joindre un médecin lors de l'exécution de la vaccination. Il dispose sur place d'une trousse contenant la médication et le matériel nécessaire sur base de l'avis du médecin prescripteur. Le médecin informe au préalable l'infirmier sur comment agir en cas de complications e.a. une réaction anaphylactique et un choc. L'infirmier répondra également de sa formation complémentaire dans le domaine de la réanimation et du traitement d'effets indésirables et de complications.
4. Après la vaccination l'infirmier fait attention à d'éventuels effets indésirables et en cas de complications le médecin vient immédiatement sur place afin de reprendre et de poursuivre le traitement commencés.
5. L'infirmier note et informe le médecin de l'exécution et du déroulement de la vaccination.

L' ARMB conclut que cet acte ne devrait plus être repris dans la liste des actes médicaux confiés (C) dans l'Arrêté royal du 18 juin 1990, mais dans la liste des prestations techniques de l'art infirmier requérant une prescription médicale (B2). Les injections intradermiques de tuberculine devraient également être classées comme prestations B2.

TECHNISCHE COMMISSIE VOOR VERPLEEGKUNDE	COMMISSION TECHNIQUE DE L'ART INFIRMIER	
<i>Advies van de Technische Commissie voor Verpleegkunde met betrekking tot het toedienen van vaccins door verpleegkundigen</i>	<i>Avis de la Commission Technique de l'Art Infirmier relatif à l'administration de vaccins par les infirmiers</i>	
TCV/2015/ADVIES-1	22/09/2015	CTAI/2015/AVIS-1

Advies van de Technische Commissie voor Verpleegkunde

Wat betreft de intradermale tuberculinetesten is er geen wetswijziging noodzakelijk. Het uitvoeren en aflezen van cutane en intradermotesten zijn reeds technische verpleegkundige verstrekkingen B2.

Wat betreft het toedienen van vaccins, sluit de TCV zich aan bij het advies van de KAGB en adviseert om de "Voorbereiding en toediening van vaccins" op de lijst van technische verpleegkundige verstrekkingen met verplicht medisch voorschrift (B2) te plaatsen.

De TCV beveelt daarbij aan dat de verpleegkundige samen met de arts de nodige observaties en voorzorgen vastlegt in de procedure, zoals verplicht is voor een technische verpleegkundige verstrekking B2 (Art. 7ter van het KB van 18 juni 1990).

Avis de la Commission technique de l'art infirmier

En ce qui concerne les injections intradermiques de tuberculine, il n'y a pas besoin d'une modification de la loi vu que l'administration et l'interprétation de tests intradermiques et cutanés sont déjà des prestations techniques de l'art infirmier B2.

En ce qui concerne l'administration des vaccins, la CTAI se rallie à l'ARMB et conseille d'ajouter la « Préparation et administration de vaccins » à la liste des prestations techniques de l'art infirmier nécessitant une prescription médicale (B2).

La CTAI recommande que l'infirmier et le médecin définissent ensemble une procédure reprenant les observations et les précautions nécessaires, point obligatoire pour une prestation technique de l'art infirmier B2 (Art 7ter de l'AR du 18 juin 1990).

Marc Van Bouwelen

Voorzitter van de Technische Commissie voor Verpleegkunde.

Président de la Commission technique de l'art infirmier.